

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia II. Habita ad populum in basilica S. Petri Apostoli, Dominica in
Quinquagesima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

do est: ita mundus in annis prioribus velut in juvenute viguit, ad propagandam humani generis prolem robustus fuit, salute corporum viridis, opulencia rerum pinguis; at nunc ipsa sua senectute deprimitur, & quasi ad vicinam mortem molestiis crescentibus urgetur. Nolite ergo, fratres mei, diligere quem videtis diu stare non posse. Præcepta Apostolica in animo ponite, quibus nos admonet, dicens: *Nolite diligere mundum, neque ea qua in mundo sunt: quia si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* Nudiustertius fratres agnovisti, quod subito turbine annosa arbutta eruta, destructa domus, atque Ecclesie à fundamentis everse sunt. Quanti ad vesperum sani atque incolumes, aëuros se in crastinum aliquid perabant: & tamen nocte eadem, repentina morte defuncti sunt, in laqueo ruinæ deprehensi? Sed considerandum nobis est, dilectissimi, quod ad hæc agenda invisibilis iudex venti tenuissimi spiritum movit, unius procellam nubis excitavit, & terram subruit, castra tot ædificiorum fundamenta concussit. Quid ergo iudex iste facturus est quum per semetipsum venerit, & in ultionem peccatorum ira ejus exarserit, si portari non potest quum nos per tenuissimam nubem ferit? In ira ejus præsentia quæ caro subsistet, si ventum movit, & terram subruit, concitavit aëra, & tot ædificia stravit: Hanc distractionem venturi judicis Paulus considerans, ait: *Horrendum est incidere in manus Dei viventis.* Hanc Psalmista exprimit, dicens: *Deus manifeste veniet, Deus noster, & non flebit. Ignis in conspectu ejus ardebit, & in circuitu ejus tempestas valida.* Distractionem quippe * tanti judicis, tempestas ignis que comitantur: quia tempestas examinat, quos ignis exurat. Illum ergo diem, fratres charissimi, ante oculos ponite, & quidquid modò grave creditur, in ejus comparatione levigatur. De illo etenim die per Prophetam dicitur: *Juxta est dies Domini magnus, juxta & velox nimis. Vox diei Domini amara, tribulabitur ibi fortis. Dies ira, dies illa, dies tribulationis & angustia, dies calamitatis & miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies nebula & turbis, dies tubæ & clangoris.* De hac die Dominus iterum per Prophetam dicit: *Adhuc semel & ego movebo non solum terram, sed etiam calum.* Ecce, ut prædiximus, aërem movit, & terra non subsistit: quis ergo ferat, cum cælum moverit? Quid autem terrores quos cernimus, nisi sequentis iræ præcones dixerimus? Unde & considerare necesse est, quia ab illa tribulatione ultima tantum sunt istæ tribulationes dissimiles, quantum à potentia judicis persona præconis distat. Illum ergo diem, fratres charissimi, totâ intentione cogitate, vitam corrigite, mores mutate, mala tentantia resistendo vincite, perpetrata autem fletibus punite. Adventum namque æterni judicis tantò securiores quandoque videbitis, quanto nunc distractionem illius timendo prævenitis, præstante Domino, &c.

Cap. 13. f. Lectio sancti Evangelij secundum Lucam.

In illo tempore: *Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis: Ecce ascendumus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur. Et postquam flagellaverint, occident eum: & die tertia resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Erat autem verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant que dicebantur. Factum est autem, cum appropin-*

S. Greg. Tom. I.

A quaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazareus transiret. Et exclamavit, dicens: Iesu fili David, miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum, ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum, dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine ut videam. Et dixit illi Iesus: Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum, magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

HOMILIA II.

Habita ad populum in basilica S. Petri Apostoli, Dominica in Quinquagesima.

Redemptor noster prævidens ex passione sua discipulorum animos perturbandos, eis longè antè & ejusdem passionis pœnam, & resurrectionis suæ gloriam prædicit: ut cum eum morientem, sicut prædictum est, cernerent, etiam resurrecturum non dubitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo valebant capere verba mysterij, venit ad miraculum. Ante eorum oculos cæcus lumen recipit: ut qui cælestis mysterij verba non caperent, eos ad fidem cælestia facta solidarent. Sed miracula Domini & salvatoris nostri sic accipienda sunt, fratres charissimi, ut & in veritate credantur facta, & tamen per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe ejus & per potentiam aliud ostendunt, & per mysterium aliud loquuntur. Ecce enim quis juxta historiam cæcus iste fuerit, ignoramus: sed tamen quid per mysterium significet, novimus. Cæcum quippe est genus humanum: quod in parente primo à paradisi gaudiis expulsum, claritatem supernæ lucis ignorans, damnationis suæ tenebras patitur: sed tamen per Redemptoris sui præsentiam illuminatur; ut internæ lucis gaudia jam per desiderium videat, atque in via vitæ boni operis gressus ponat. Notandum verò est, quod cum Iesus Jericho appropinquare dicitur, cæcus illuminatur. Jericho quippe luna interpretatur: luna autem in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur; quia dum menstruis momentis decrevit, defectum nostræ mortalitatis designat. Dum igitur conditor noster appropinquat Jericho, cæcus ad lumen redit: quia dum divinitas defectum nostræ carnis suscepit, humanum genus, lumen quod amiserat, recepit. Unde enim Deus humana patitur, inde homo ad divina sublevatur. Qui videlicet cæcus rectè & juxta viam sedere, & mendicans esse describitur: ipsa enim Veritas dicit: *Ego sum via.* Qui ergo æternæ lucis claritatem nescit, cæcus est: Sed si jam in Redemptorem credit, juxta viam sedet: si autem jam credit, sed ut æternam lucem recipiat, rogare dissimulat, atque à precibus cessat, cæcus quidem juxta viam sedet, sed minimè mendicat. Si verò & crediderit, & cæcitatem cordis sui cognoverit, & ut lumen veritatis recipiat, postulat, juxta viam cæcus sedet, & mendicat. Quisquis ergo cæcitatibus suæ tenebras agnoscit, quisquis hoc quod sibi deest, lumen æternitatis intelligit, clamat medullis cordis, clamat & vocibus mentis, dicens: *[Iesu fili David, miserere mei.]* Sed quid clamante cæco subjungitur, audiamus: *[Et qui*

Q Q Q Q ij

praebant, increpabant eum, ut taceret.] Quid autem designant isti qui Jesum venientem praecedunt, nisi desideriorum carnalium turbas, tumultusque vitiorum? qui priusquam Jesus ad cor nostrum veniat, tentationibus suis cogitationem nostram dissipant, & voces cordis in oratione perturbant. Saepe namque dum converti ad Dominum post perpetrata vitia volumus, dum contra haec eadem exorare vitia quae perpetravimus, conamur, occurrunt cordi phantasmata peccatorum quae fecimus, mentis nostrae aciem reverberant, confundunt animum, & vocem nostrae deprecationis premunt. Qui praebant ergo, increpabant eum, ut taceret: quia priusquam Jesus ad cor veniat, mala quae fecimus, cogitationi nostrae suis imaginibus illisa, in ipsa nos nostra oratione conturbant. Sed quid adhuc illuminandus iste caecus fecit, audiamus. Sequitur: [Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei.] Ecce, quem turba increpat ut taceat, magis ac magis clamat: quia quanto graviore turbato cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardentius debemus. Contradicit turba, ne clamemus: quia peccatorum nostrorum phantasmata plerumque & in oratione patimur. Sed nimirum necesse est, ut vox cordis nostri quod durius repellitur, eo valentius insillat: quatenus cogitationis illucitae tumultum superet, atque ad pias aures Domini nimietate suae importunitatis erumpat. In se, ut suspicor, recognoscit unumquodque quod dicimus: quia dum ab hoc mundo animum ad Deum mutamus, dum ad orationis opus convertimur, ipsa quae prius delectabiliter gessimus, importuna postea atque gravia in oratione nostra toleramus. Vix eorum cogitatio manu sancti desiderij ab oculis cordis abjicitur: ut eorum phantasmata per poenitentiae lamenta superantur. Sed cum in oratione nostra vehementer insistimus, transeuntem Jesum figimus. Unde illic subditur: [Stans autem Jesus, iussit illum adduci ad se.] Ecce stat, qui ante transibat: quia dum adhuc turbas phantasmatum in oratione patimur, Jesum aliquatenus transeuntem sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus, stat Jesus ut lucem restituat: quia Deus in corde figitur, & lux amissa reparatur. Qua tamen in re & aliud aliquid nobis Dominus innuit, quod intelligi de humanitate ac divinitate illius utiliter possit. Clamantem etenim caecum Jesus transiens audivit, sed stans miraculum illuminationis exhibuit. Transire namque humanitatis est, stare divinitatis. Per humanitatem quippe habuit nasci, crescere, mori resurgere, de loco ad locum venire. Quia ergo in divinitate mutabilitas non est, atque hoc ipsum mutari, transire est: profecto ille transitus ex carne est, non ex divinitate. Per divinitatem vero ei semper stare est: quia ubique praesens, nec per motum venit, nec per motum recedit. Caecum igitur clamantem Dominus transiens audivit, sed stans illuminavit: quia per humanitatem suam vocibus nostrae caritatis compatiendo misertus est, sed lumen nobis gratiae per divinitatis potentiam infudit. Et notandum quid caeco venienti dicat: [Quid tibi vis faciam?] Numquid qui lumen reddere poterat, quid vellet caecus, ignorabat? Sed peti vult id, quod & nos petere, & se concedere praenoscit. Importune namque ad orationem nos admonet, & tamen dicit: [Scit namque Pater vester caelestis, quid opus sit vobis, ansequam petatis eum.] Ad hoc ergo requirit, ut petatur: ad hoc requirit, ut cor ad orationem excitet. Unde & caecus protinus adjunxit: [Domine, ut videam.] Ecce, caecus a Domino non aurum, sed lucem quaerit. Parvipendit extra liber potest, sine luce videre non potest quod habet. Imitemur ergo, fratres charissimi, eum, quem & corpore audivimus & mente illuminatum. Non

Mat. 6.

A falsas divitias, non terrena dona, non fugitivos honores a Domino, sed lucem quaeramus: nec lucem quae loco clauditur, quae tempore finitur, quae noctium interruptione variatur, quae a nobis communis cum pecoribus cernitur: sed lucem quaeramus, quam videre cum solis Angelis possumus, quam nec initium inchoat, nec finis angustat. Ad quam profecto lucem, via fides est. Unde recte & illuminando caeco protinus respondetur: [Respiice, fides tua te salvum fecit.] Sed ad haec cogitatio carnalis dicit: Quomodo possum lucem spiritalem quaerere, quam videre non possum? Unde mihi certum est si sit, quae corporeis oculis non insulget? Cui scilicet cogitationi est quod breviter quisque respondeat: quia & haec ipsa quae sentit, non per corpus, sed per animam cogitat. Et nemo suam animam videt: nec tamen dubitat se animam habere, quam non videt. Ex invisibili namque anima, visibile regitur corpus. Si autem auferatur quod est invisibile, protinus corrumpitur hoc quod visibile stare videbatur. Ex invisibili ergo substantia in hac vita visibili vivitur, & esse vita invisibilis dubitatur? Sed jam petenti caeco quid factum sit, vel quid ipse fecerit, audiamus. Sequitur: [Et confesum vidit, & sequebatur illum.] Videt & sequitur, qui bonum quod intelligit, operatur. Videt autem, sed non sequitur, qui bonum quidem intelligit, sed bona operari contemnit. Si ergo, fratres charissimi, caecitatem jam nostrae peregrinationis agnosceamus: si credendo in Redemptoris nostri mysterium, juxta viam sedemus: si exorando quotidie ab auctore nostro lucem petimus: si eandem lucem jam per intellectum videndo, illuminati post caecitatem lumus; Jesum quem mente cernimus, opere sequamur. Aspiciamus qua graditur, & ejus vestigia imitando teneamus. Jesum etenim sequitur, qui imitatur. Hinc namque dicit: [Sequere me, & dimittite mortuos sepelire mortuos suos.] Sequere enim, dicitur imitare. Hinc rursus admonet, dicens: [Si quis mihi ministrat, me sequatur.] Consideremus ergo qua graditur, ut sequi mereamur. Ecce, cum sit Dominus & creator Angelorum, suscepturus naturam nostram quam condidit, in utero Virginis venit. Nasci tamen in hoc mundo per divites noluisset, parentes pauperes elegit. Unde & agnus, qui pro illo offerretur, defuit: columbarum pullos & parvultum ad sacrificium mater invenit. Prosperari in mundo noluisset: opprobria irrisionesque toleravit: sputa, flagella, alapas, spineam coronam, crucemque sustinuit: & quia rerum corporalium delectatione a gaudio interno cecidimus, cum qua amaritudine illuc redeatur ostendit. Quid itaque homo pro se pati debet, si tanta Deus pro hominibus pertulit? Qui ergo in Christum jam credidit, sed adhuc avaritiae lucra sectatur, in superbia honoris extollitur, invidiae facibus inardescit, libidinis se immunditia polluit, prospera quae in mundo sunt, concupiscit, Jesum in quem credidit, sequi contemnit. Diverso quippe itinere ambulat, si gaudia delectationesque appetit, cui dux suus viam amaritudinis ostendit. Revocemus ergo ante oculos peccata quae fecimus: consideremus, quam terribilis iudex haec puniturus adveniat: mentem formemus ad lamenta: vita nostra ad tempus amarescat in poenitentia, ne aeternam amaritudinem sentiat in vindicta. Per fletum quippe ad aeterna gaudia ducimur, Veritate pollicente, quae ait: [Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.] Ad fletum vero per gaudia pervenitur, hac eadem Veritate attestante, quae ait: [Laetate vobis, qui nunc ridetis: quia in gemitibus & flebitis.] Si ergo retributionis gaudium in perventione quaerimus, poenitentiae amaritudinem in via teneamus. Sicque fit, ut non solum vita nostra in Deum proficiat, sed haec ipsa nostra conversatio ad laudem Dei & alios accendat. Unde

Mat. 8. c

Si Ioan. 12. c

Luca 2.

Mat. 5.

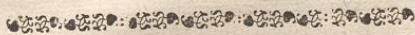
Luca 6. c

illic subditur : [Et omnis plebs , ut vidit , dedit A
laudem Deo .]

LECTIO sancti Evangelij secundum
Matthæum.

Cap. 12. f

IN illo tempore : Loquente Iesu ad tur-
bas , ecce mater ejus & fratres stabant
foris , quærentes loqui ei . Dixit autem ei
quidam : Ecce mater tua & fratres tui
foris stant , quærentes te . At ille respon-
dens dicenti sibi , ait : Quæ est mater mea
& qui sunt fratres mei ? Et extendens
manus in discipulos suos , dixit : Ecce ma-
ter mea & fratres mei . Quicumque enim
fecerit voluntatem Patris mei qui in celis
est , ipse meus frater , & soror , & ma-
ter est .

HOMILIA III.

Habita ad populum in basilica sanctæ Felici-
tatis martyris , in die natalis ejus .

Sancti Evangelij , fratres charissimi , brevis est
lectio recitata , sed magnis mysteriorum ponderibus
gravidata . Iesus etenim conditor & redemptor
noster matrem se nosse dissimulat : & quæ ei mater
sit , & qui propinqui , non per cognationem carnis
sed per conjunctionem spiritus designat , di-
cens : [Quæ est mater mea , & qui sunt fratres
mei ? Quicumque enim fecerit voluntatem Patris
mei qui in celis est , ipse meus frater , & soror ,
& mater est .] Quibus nobis verbis quid aliud in-
nuit , nisi quod obsequentes jussionibus suis multos
ex Gentilitate colligit , & Judæam , ex cujus carne
est genitus , non agnoscit ? Unde & mater ejus
cum quasi non agnoscitur , foris stare perhibetur :
quia videlicet synagoga idcirco ab auctore suo non
recognoscitur , quia legis observationem tenens ,
spiritalem intellectum perdidit , & sese ad custo-
diam litteræ foris fixit . Sed cum is qui voluntatem
Patris fecerit , soror & frater Domini dicitur , pro-
ter utrumque sexum qui ad fidem colligitur , mirum
non est : mirandum verò valde est , quomodo etiam
mater dicatur . Fideles enim discipulos fratres vocare
dignatus est , dicens : *Ite , nunciate fratribus
meis .* Qui ergo frater Domini fieri ad fidem veni-
endo potuerit , quærendum est quo modo etiam &
mater esse possit . Sed sciendum nobis est , quia qui
Christi frater & soror est credendo , mater efficitur
predicando . Quasi enim parit Dominum , quem
cordi audientis infuderit . Et mater ejus efficitur , si
per ejus vocem amor Domini in proximi mente ge-
neratur . Ad quam rem nobis idoneè confirman-
dam adest beata Felicitas , cujus hodie natalitia ce-
lebramus ; quæ credendo extitit ancilla Christi , &
predicando facta est mater Christi . Septem quippe
filios , sicut in gestis ejus emendatioribus legitur ,
sic post se timuit vivos in carne relinquere , sicut car-
nales parentes solent metuere ne mortuos præmit-
tant . In persecutionis enim labore deprehensa , fi-
liorum corda in amore supernæ patriæ predicando
roboravit : & parturivit spiritu , quos carne pepe-
rerat ; ut predicatione pareret Deo , quos carne pe-
pererat mundo . Considerate , fratres charissimi , in
femineo corpore virile pectus . Ad mortem stetit im-
peterrita . Amittere se in filiis lumen veritatis ti-
muit , si non fuisset orbara . Nunquid ergo hanc fe-
minam martyrem dixerim ? sed plus quam marty-
rem . Certè Dominus , cum de Joanne loqueretur ,

Mat. 28.

dixit : *Quid existis in desertum videre ? Propheta-
tam ? utique dico vobis , & plus quam prophetam .*
Et Joannes ipse requisitus respondit , dicens : *Non
sum propheta .* Qui enim se plus quam prophetam
noverat , esse prophetam negabat . Qui idcirco
plus quam propheta dicitur ; quia propheta offi-
cium est ventura prænunciare , non etiam ostendere .
Joannes verò plus quam propheta est ; quia quem
verbo dixit , digito ostendit . Non ergo hanc femi-
nam martyrem , sed plus quam martyrem dixerim ,
quæ septem pignoribus ad regnum præmissis , to-
ties ante se mortua , ad pœnas prima venit , sed
pervenit octava . Apexit mater & cruciata & im-
peterrita filiorum mortem , spei gaudium adhibuit
dolori naturæ . Timuit viventibus , gavisa est morien-
tibus . Optavit nullum post se relinquere , ne si quem
haberet superstitem , non posset habere consortem .
Nemo ergo ex vobis , fratres charissimi , existimet
quod ejus cor morientibus filiis , etiam carnalis affe-
ctus minimè pulsarit . Neque enim filios , quos car-
nem suam esse noverat , sine dolore poterat morientes
videre : sed erat vis amoris interior , quæ dolorem
vinceret carnis . Unde & passuro Petro dicitur : *Cum
senueris , extendes manus tuas , & alius te cinget , &
ducet quò tu non vis .* Neque enim si plenissimè Pe-
trus nollet , pro Christo pati potuisset : sed marty-
rium , quod per infirmitatem carnis noluit , per vir-
tutem spiritus amavit . Qui dum per carnem ad pœ-
nas trepidat , per spiritum ad gloriam exultat : actum-
que est , ut cruciatum martyrij nolendo voluisset .
Sic nos quoque cum gaudium quærimus salutis ,
amarum poculum sumimus purgationis . Amari-
tudo quidem in poculo displicet , sed restituenda
per amaritudinem salus placet . Amavit ergo juxta
carnem Felicitas filios suos , sed pro amore cele-
stis patriæ mori etiam coram se voluit quos ama-
vit . Ipsa eorum vulnera accepit , sed ipsa in eis-
dem ad regnum prævenientibus exerevit . Rectè
ergo hanc feminam ultra martyrem dixerim ,
quæ toties in filiis desiderabiliter extincta , dum
multiplex martyriam sustinuit , ipsam quoque mar-
tyrij palmam vicit . Fertur apud veteres mos fuisse ,
ut quisquis Consul existeret , juxta ordinem tem-
porum honoris sui locum teneret : at si quis poste-
rius ad Consulatum veniens , Consul non semel ,
sed bis fortasse aut tertio fieret , etiam illos laude
& honore transcenderet , qui non plus quam semel
Consules extitissent . Vicit ergo beata Felicitas mar-
tyres , quæ tot ante se morientibus filiis , pro Chri-
sto frequenter occubuit : quia & amor illius , sola
sua mors minimè sufficit . Consideremus , fratres ,
hanc feminam , consideremus vos , qui membris
corporis viri sumus , in ejus comparatione quid
existimabimur . Sæpe namque agenda aliqua bona
proponimus , sed si unus contra nos vel levissi-
mus sermo ab ore iridentis eruperit , ab intentio-
ne actionis nostræ fracti protinus & confusi resili-
mus . Ecce nos plerumque à bono opere verba re-
vocant : Felicitatem verò à sancta intentione fran-
gere nec tormenta potuerunt . Nos injuriam ma-
ledictionis in autem maledictoris impingimus :
hæc ad regnum etiam per ferrum exiit , nihilque
esse quod obsisteret , æstimavit . Nos ad præcepta
Dominica largiri nostra saltem superflua volumus :
hæc non solum Deo suam substantiam contulit ,
sed pro illo etiam propriam carnem dedit . Nos
cum ex divina jussione filios amittimus , sine conso-
latione lugemus : hæc eos velut mortuos plangeret ,
si non obtulisset . Cum ergo ad illud terribile examen
districtus judex venerit , quid nos viri dicemus ,
cum hujus femine gloriæ viderimus ? De debili-
tate mentis suæ quæ tunc erit viris excusatio ,
quando hæc ostendetur , quæ cum sæculo & sexum
vicit ? Sequamur ergo , fratres charissimi , districtam
& asperam Redemptoris viam : usi quippe virtutum
QQqq iij